

51060205 : สาขาการวางแผนชุมชนเมืองและสภาพแวดล้อม

คำสำคัญ : การรักษาคุณค่าและความสำคัญ พื้นที่ประวัติศาสตร์ เส้นทางรถไฟสายมรณะ สงครามโลกครั้งที่ 2 และเชลยศึกฝ่ายสัมพันธมิตร

วิทยุ หน้ันการ : การรักษาคุณค่าและความสำคัญพื้นที่ประวัติศาสตร์เส้นทางรถไฟสายมรณะ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : รศ. สิทธิพร ภิรมย์รัตน์. 229 หน้า.

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทฤษฎี แนวคิด เกี่ยวกับการรักษา และอนุรักษ์คุณค่าของพื้นที่ประวัติศาสตร์ และวิเคราะห์หาความสำคัญและคุณค่าทางประวัติศาสตร์ของเส้นทางรถไฟสายมรณะ เพื่อเสนอแนะแนวทางการอนุรักษ์พื้นที่ที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ของเส้นทางรถไฟสายนี้ขอบเขตของการวิจัยครอบคลุมการศึกษาลักษณะกายภาพปัจจุบันของพื้นที่ ตามแนวยาวเส้นทางรถไฟสายไทย-พม่าที่ส่งผลต่อคุณค่าทางประวัติศาสตร์ คุณลักษณะทางประวัติศาสตร์ และบ่งชี้ถึงความสำคัญและคุณค่าทางนามธรรมที่ถือเป็นส่วนที่สร้างความหมายให้กับเส้นทางรถไฟสายมรณะ วิธีการวิจัยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารบันทึกเรื่องราว และบทความที่เกี่ยวข้อง และการสำรวจภาคสนาม พื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ตามแนวยาวของเส้นทางรถไฟจากสถานีหนองปลาตุก ถึงด่านเจดีย์สามองค์ วิธีการวิเคราะห์หาคุณค่าและความสำคัญของพื้นที่ทางประวัติศาสตร์ใช้ เทคนิคการวิเคราะห์หาค่าศักยภาพของพื้นผิว หรือ Potential Surface Analysis (PSA) รวมทั้งการใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลสรุปจากการวิจัยพบว่า องค์ประกอบของพื้นที่ประวัติศาสตร์เส้นทางรถไฟสายมรณะ ที่มีคุณค่า ความสำคัญ ในแต่ละตัวแปร ทั้งทางด้านกายภาพ ประวัติศาสตร์ และนามธรรม ที่มีความสำคัญมากที่สุด คือ สุสานพันธมิตร (บ้านคอนรัก) สะพานข้ามแม่น้ำแคว สุสานสหประชาชาติ (เขาช่องไก่) สะพานถ้ำกระแซ (โค้งมรณะ) และช่องเขาขาด พื้นที่ที่มีคุณค่าและความสำคัญระดับสูงเหล่านี้ แสดงถึงสิ่งก่อสร้างและบริเวณพื้นที่ตั้งที่อยู่ตามแนวเส้นทางและอยู่นอกเส้นทางที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์ บนพื้นฐานของการระลึกจดจำได้ มีความเกี่ยวข้องกับเรื่องราวหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 พื้นที่ประวัติศาสตร์เหล่านี้เป็น “มรดกแห่งความโหดร้าย” ที่ถ่ายทอดให้ผู้คนได้รับรู้เรื่องราวหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีตมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวคิดรูปแบบของการอนุรักษ์ที่เป็นมาตรฐานสากล สามารถนำไปใช้กำหนดกรอบแนวทางในการวางแผนอนุรักษ์พื้นที่ประวัติศาสตร์ และมรดกทางวัฒนธรรม รวมไปถึงการวางผังเมือง ควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดินและการอนุรักษ์เมืองกาญจนบุรีในอนาคต

ภาควิชาการออกแบบและวางผังชุมชนเมือง

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ปีการศึกษา 2555

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์.....

51060205 : MAJOR: URBAN AND ENVIRONMENTAL PLANNING

KEY WORD: RETAINING VALUE AND SIGNIFICANCE / HISTORIC AREAS / DEATH

RAILWAY / WORLD WAR II / THE ALLIED PRISONERS OF WAR

WINYOO MANKARN: RETAINING HISTORIC AREAS' SIGNIFICANCE AND
VALUE OF THE DEATH RAILWAY LINE. THESIS ADVISORS:

ASSOC. PROF. SITTHIPORN PIROMRUEN. 229 pp.

The purpose of this research is to study the theory and concept of preservation and conservation of valuable historic areas, and to analyze the Death Railway for its historical significances and values so that comprehensive suggestions and guidelines can be made regarding the conservation of such valuable historic railway. The scope of the research covers the characteristic study of the existing terrain along the thai-burma railway which may affect historical and characteristic values, as well as its importance and abstract value. The research method is based on the information collected from the past records, related articles and field surveying of the areas along railway starting from Nong Pra Duk station to Jae Dee Sam Ong Pass. Potential Surface Analysis (PSA) and Content Analysis techniques are utilized in this study.

Based on the results found, components of the areas related to the historic railway can be classified into three importance orders considering three important factors: physical, historical and abstract values. The most important order is order one. This includes The Kanchanaburi War Cemetery (Ban Don Rak), The Bridge of the River Kwai, The United Nations Cemetery (Chong Kai), Krasae Cave (Death or cave Krasae) and Hellfire Pass. Such areas with highly historical value along the railway and in the proximity deserve conservation for memorability of the past event during the WWII, and signify “the Heritage of Horror” to the people of what has happened in the past till today. Moreover, it is in accord with the international standard concept of conservation practice, and can be used to set the concept framework of historical conservation areas, cultural heritages, land-use planning and control as well as the conservation of Kanchanaburi province in the future.

Department of Urban Design and Planning

Graduate School Silpakorn University

Student,s Signature.....

Academic Year 2012

Thesis Advisors, Signature .....

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่องการรักษาความสำคัญและคุณค่าของพื้นที่ประวัติศาสตร์เส้นทางรถไฟสายมรณะจังหวัดกาญจนบุรี ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ดีด้วยได้รับความกรุณาอย่างสูงจาก รองศาสตราจารย์ สิทธิพร ภิมยรัตน์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ อาจารย์ ดร.วิระพันธ์ ชินวัตร กรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์ และอาจารย์ ดร.ธนะ จิระพิวัฒน์ ประธานกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นเชิงวิชาการตลอดจนให้ความกรุณาตรวจสอบปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องอันเป็นประโยชน์แก่งานวิจัยนี้ ผู้วิจัยจึงมีความซาบซึ้งในความกรุณาเป็นอย่างยิ่ง และขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณครอบครัวที่คอยสนับสนุนและให้กำลังใจ ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านและคณะทำงานในภาควิชาการออกแบบและวางผังชุมชนเมืองที่ให้ความรู้และช่วยเหลือในด้านต่างๆ มาโดยตลอด ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรพจน์ สุขเกษมและอาจารย์ ดร.พิชญา เพ็ญขาว สำหรับข้อมูลความรู้ ข้อคิดและคำแนะนำที่เกี่ยวข้องกับวิทยานิพนธ์ และพื้นที่ประวัติศาสตร์เส้นทางรถไฟสายมรณะ ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่สำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดกาญจนบุรี เจ้าหน้าที่สำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดสุโขทัย โดยเฉพาะคุณพิมพ์ใจ บุญชูสกุล คุณปริญญ์ ทิมปภากรณ์ ว่าที่ร้อยเอก ชีรพงศ์ คุรุชติลภพันธ์ และคุณภาคย์ ฮวดศรี สำหรับความช่วยเหลือที่มีให้จนทำให้เกิดเป็นเล่มวิทยานิพนธ์นี้ขึ้นมา

ขอขอบคุณบรรดาท่านผู้แต่งตำราทุกเล่มที่ผู้ศึกษาได้ใช้ประกอบการทำงานวิจัยสุดท้ายผลสำเร็จของวิทยานิพนธ์เล่มนี้หากมีสิ่งใดเป็นประโยชน์ทางการศึกษา หรือการนำไปใช้จริง ผู้วิจัยขอมอบคุณค่าและประโยชน์ที่มาจากงานวิจัยฉบับนี้แด่ผู้มีพระคุณทุกท่าน แต่หากมีสิ่งใดผิดพลาด ขาดตกบกพร่อง หรือไม่ถูกต้องผู้วิจัยขออภัยไว้เอง